

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (П(С)БО 8) затверджено наказом Міністерства фінансів від 18.10.1999 № 242.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» // IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929\\_014](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014).

**Мазур М.С.,**  
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,  
науковий керівник:  
д.е.н., доцент Зоріна О.А.,  
*Національна академія статистики, обліку та аудиту*  
(м. Київ)

### **ОБЛІК ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ**

Для впровадження системи бюджетування на підприємствах роздрібною торгівлі та налагодження ефективної її роботи необхідно організувати ведення бухгалтерського обліку за центрами відповідальності. Це дозволить контролювати діяльність центрів відповідальності та підприємства в цілому; оперативно приймати управлінські рішення та перевіряти їх правильність, доцільність, ефективність; визначити права, обов'язки та відповідальність кожного структурного підрозділу; досягти узгодженості між діяльністю окремих підрозділів і видами діяльності для досягнення мети створення підприємства в цілому.

Значний внесок у розвиток наукової думки щодо обліку витрат операційної діяльності за центрами відповідальності здійснили такі вчені: Ф. Ф. Бутинець [1], О. А. Мошковська [2, 3], Л. В. Нападовська [4,5], О. І. Фоміна [6, 7] та інші.

Метою дослідження є розкриття теоретичних і практичних засад обліку витрат за центрами відповідальності на підприємствах роздрібною торгівлі.

Система обліку, організована за центрами відповідальності, для задоволення вимог системи бюджетування повинна відповідати наступним вимогам: вимірювання, реєстрація накопичення даних про господарські операції, що відбуваються у підрозділі; формування інформації про ефективність діяльності центру відповідальності; надання своєчасної та оперативної інформації для прийняття управлінських рішень.

Організовуючи бухгалтерський облік за центрами відповідальності необхідно виконати наступні положення:

– центри відповідальності необхідно виділяти з урахуванням галузевих особливостей, організації діяльності суб'єкта господарювання;

– визначення керівника центру відповідальності та окреслення меж його обов'язків і відповідальності;

– організувати складання бюджетів і виконання бюджетних показників, здійснювати їх аналіз та оперативний контроль, формувати варіанти управлінських рішень щодо діяльності центру відповідальності;

– налагодити систему звітування центрів відповідальності з урахуванням бюджетних термінів [7, с. 239].

Виходячи із цього, О. А. Мошковська пропонує виокремити центри витрат, доходів та прибутку. До центрів витрат запропоновано віднести офіси розвитку, якості, маркетингу, персоналу; до центру доходів – операційний центр; до центрів прибутку – фінансовий офіс та адміністративний офіс.

Наведені пропозиції дозволять впровадити систему бюджетування на найбільш ефективній основі. О. А. Мошковська пропонує наступну структуру центрів відповідальності торговельного підприємства (Рис.1)



**Рис. 1. Запропонована структура центрів відповідальності супермаркету за редакцією О.А. Мошковської\***

\*Джерело: узагальнено автором на основі [2, с. 135].

Запропонований Мошковською поділ підприємства роздрібної торгівлі на центри відповідальності здійснює значний вплив на побудову синтетичного та аналітичного обліку витрат.

Бухгалтерський облік у бюджетуванні повинен використовувати усі існуючі системи обліку витрат, зокрема постійних і змінних витрат, їх груп за носіями та функціями. За такою системою обліку витрати групуються на окремих рахунках конкретних центрів відповідальності. Вважаємо, що облік за центрами відповідальності буде сприяти покращанню контролю за здійснюваними витратами та економії витрат на придбання та реалізацію товарів.

Отже, систему бухгалтерського обліку витрат торговельного підприємства необхідно побудувати так, щоб правильно та детально відобразити всі витрати, пов'язані з придбанням, зберіганням, передреалізаційною підготовкою товарів та інших витрат на збут, особливо за умов наявності широкого асортименту товарів, який характерний для супермаркетів.

А тому рекомендуємо, щоб у кожному центрі відповідальності, витрати операційної діяльності обліковувалися на відповідних аналітичних рахунках в розрізі окремих видів товарів. Така організація обліку дозволить правильно

формувати витрати на придбання та реалізацію товарів і визначати фінансові результати центрів відповідальності та підприємства в цілому.

### **Список використаних джерел:**

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік : курс лекцій / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Мошковська О. А. Облік фінансових результатів: теорія та методологія [Текст] : монографія / О. А. Мошковська ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2013. – 379 с.
3. Мошковська О. А. Управлінський облік на молокопереробних підприємствах [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 / Мошковська Олена Анатоліївна ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ, 2017. – 40 с. :
4. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В. Нападовська. – К. : Книга, 2004. – 544 с.
5. Управлінський облік [Текст] : навч. посібник / Л. В. Нападовська [та ін.]; заг. ред. Л. В. Нападовська; Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К. : КНТЕУ, 2006. – 346 с.
6. Фоміна О. В. Принципи управлінського обліку / О. В. Фоміна // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 9 (171). – С. 392–397
7. Фоміна О. В. Управлінський облік у торгівлі : монографія / О.В. Фоміна. Київ. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 468 с.

**Мандзюк О. П.,**  
магістр, спеціальність «Облік і оподаткування»,  
науковий керівник:  
д. пед.н., професор Теловата М. Т.,  
*Національна академія статистики, обліку і аудиту*  
(м. Київ)

## **ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

ПрАТ «Епос» організовує бухгалтерський облік та складає фінансову звітність відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», діючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів.

Бухгалтерський облік в ПрАТ «Епос» ведеться безперервно з дня реєстрації. Відповідальність за організацію обліку покладено на голову правління товариства.

Для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку товариство використовує План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а субрахунки відкрито відповідно до вимог Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером, який забезпечує дотримання вимог законодавчих та нормативних